

*Випускник Волинської духовної семінарії 1847 року,
вікарій Київської єпархії, єпископ Канівський
Сильвестр (Малеванський)*

Початок XX ст.

**Вікарій Київської єпархії
єпископ Канівський
Сильвестр (Малеванський) –
богослов та видатний випускник
Волинської духовної семінарії**

протоієрей Владислав Фульмес

Поглибленому і детальному вивченню біографій історичних особистостей сприяє спеціальна історична дисципліна – просопографія, яка також є одним із методів історико-біографічних досліджень. Сьогодні, констатуючи необхідність вивчення й донесення до широкого загалу життєвих шляхів видатних особистостей Церкви Христової та відновлюючи історичну пам'ять нашого народу, ми повинні пам'ятати тих, хто в різні історичні періоди розвитку нашої Церкви і держави залишався світочем істинного християнства й науки.

Єпископ Канівський Сильвестр (Малеванський) – знаменитий світильник Церкви Христової. Своїми натхненними трудами та архіпастирською діяльністю він сприяв розвитку богословської науки, будучи спочатку викладачем, інспектором, а ще пізніше – ректором Київської духовної академії. Тернисту стежину вченого-богослова та священнослужителя Сильвестр (Малеванський) розпочав у древньому осередку духовної освіти на Волині – у Волинській духовній семінарії, де отримав не лише ґрунтовні богословські знання, але й духовний досвід та вдосконалення, яке пізніше привело його до усвідомлення та прийняття чернецтва. Своєю успішною науковою діяльністю в галузі богослів'я єпископ Сильвестр (Малеванський) увійшов до плеяди видатних випускників Волинської духовної семінарії та богословів, а його церковно-адміністративна, викладацька й особливо наукова діяльність на віки вписана в історію вітчизняного богослів'я та Київської духовної академії.

У даній статті на основі джерел зроблено спробу реконструювати фрагменти біографії Сильвестра (Малеванського) – видатного випускника Волинської духовної семінарії, єпископа Канівського, вікарія Київської єпархії, викладача та ректора Київської духовної академії. Джерельну базу дослідження становлять спогади його сучасників, а також некрологи, розміщені на сторінках наукового журналу «Труди Київської духовної академії». Аналіз цих джерел дає можливість якомога детальніше скласти просопографічний

портрет єпископа Сильвестра (Малеванського). Наведені факти біографії характеризують єпископа Сильвестра (Малеванського) як яскравого вченого-богослова, який зробив значний внесок у розвиток духовної освіти і церковної історії, адже присвятив усе своє життя науці й служінню Богові на благо і розвиток Православної Церкви.

Ключові слова: єпископ Сильвестр (Малеванський), Волинська духовна семінарія, ректор, богослів'я, Київська духовна академія.

Постановка наукової проблеми та її значення. В історичній науці завжди належна увага приділялася опису ролі історичних особистостей в історії. Як показує багатовікова практика, біографістика була і залишається науковою дисципліною, яка найбільш активно розвивається з теоретичної та тематичної точки зору. Констатуючи необхідність системного дослідження, вивчення та донесення до широкого загалу життєвих шляхів видатних особистостей Церкви Христової, відновлюючи історичну пам'ять нашого народу, ми повинні віддати належну шану всім, хто в різні історичні періоди розвитку нашої Церкви й держави залишався світочем істинного християнства та науки.

Славним осередком духовності та науки на західних землях була Волинська духовна семінарія, яка з часу свого заснування в 1796 році виховала та випустила у світ велику кількість студентів, серед яких були видатні ієрархи Церкви Христової, подвижники благочестя і представники богословської науки. Продовжуючи серію досліджень біографічних даних видатних випускників древнього Волинського духовного навчального закладу, пропонуємо ознайомитися з діяльністю талановитого випускника-богослова, пізніше – викладача та ректора Київської духовної академії, вікарія Київської єпархії єпископа Канівського Сильвестра (Малеванського) (1828-1908), оскільки цього року виповнюється 190 років з дня його народження та 110 років з дня смерті.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Історіографія, що стосується постаті випускника Волинської духовної семінарії преосвященного єпископа Сильвестра (Малеванського) представлена в основному некрологами та спогадами сучасників, опублікованих на сторінках «Трудів Київської духовної академії», а саме спогадів прот. Ф. Титова¹, свящ.

¹ Титов Ф., прот. Преосвященный Сильвестр, бывший епископ Каневский, ректор КДА (1828-1908) // Труды Киевской духовной академии. – 1909. – С.135-146.

А. Глаголева², прот. І. Королькова³, келійника владики П. Пономарьова⁴ та інших. Важливі біографічні відомості подані в книзі М. Теодоровича «Волинська духовна семінарія»⁵, а також у Біографічному словнику випускників КДА⁶ та енциклопедичному словнику Брокгауза і Єфрона⁷.

Мета статті – аналіз і характеристика діяльності преосвященного єпископа Сильвестра (Малеванського) та його внесок у розвиток богословської освіти й Православ'я.

Виклад основного матеріалу. Єпископ Канівський Сильвестр (у миру – Малеванський Стефан Васильович) народився 9 січня 1828 року в сім'ї священика с. Андрушівка Житомирського повіту Волинської губернії. Свою першу богословську освіту Стефан Васильович здобув у Волинській духовній семінарії, яка на той час знаходилася в м. Кременці. За час свого перебування в стінах духовного навчального закладу він проявив себе здібним та вихованим студентом⁸. Уже в ранньому віці Стефан Васильович мав певні проблеми зі здоров'ям, через які навіть доводилося призупиняти навчання в семінарії. Будучи одним із кращих студентів духовної школи, Стефан Малеванський у 1847 році усе ж таки успішно закінчує навчання у Волинській духовній семінарії за першим розрядом⁹. Цього ж року, після одруження він був рукопо-

² Глаголев А., свящ. Слово на заупокойной литургии при погребении преосвященнейшего епископа Сильвестра, бывшего ректора КДА // Труды КДА. – 1909. – С. 147-153.

³ Корольков И., прот. Речь произнесенная при погребении епископа Сильвестра // Труды КДА. – 1909. – С. 163.

⁴ Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии: 1819-1920-е гг.: Материалы из собрания проф. протоиерея Ф. И. Титова и архива КДА: в 4 т. – Т.2: К-П. – Киев, 2015. – С. 263.

⁵ Теодорович Н. Волинская духовная семинария. История первоначального устройства ея и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ея в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – 1023 с.

⁶ Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии: 1819-1920-е гг.: Материалы из собрания проф. протоиерея Ф. И. Титова и архива КДА: в 4 т. – Т.2: К-П. – Киев, 2015. – 624 с.

⁷ Сильвестр, епископ Каневский. Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона. – Санкт-Петербург, 1900. – Т. XXIX а. – С. 892-893.

⁸ Теодорович Н. Волинская духовная семинария. История первоначального устройства ея и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ея в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – С. 541.

⁹ Теодорович Н. Волинская духовная семинария. История первоначального устройства ея и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс

ложений у сан священика і з 7 грудня 1847 року по 3 листопада 1852 року виконував обов'язки священика Хрестовоздвиженської парафії селища Червоного Житомирського повіту Волинської губернії¹⁰.

Після смерті дружини отець Стефан вирішує продовжити навчання і в 1853 році вступає до Київської духовної академії. Як і у Волинській духовній семінарії, у стінах Академії майбутній єпископ зумів своїми духовними якостями заслужити особливу повагу серед однокурсників, які намагалися не тільки наслідувати його приклад у ревності до вивчення богослів'я, але й навчитися від нього християнських чеснот. Однак процесу навчання знову раптово почало перешкоджати погіршення здоров'я. До кінця першого курсу в отця Стефана ще й різко погіршився зір, і він практично перестав бачити. Погіршення зору завдавало багато клопотів і унеможливлявало продовження навчального процесу, тому в отця Стефана закрадалася думка залишити навчання в Академії. Але, за свідченнями протоієрея Федора Титова,

«...серед його товаришів знайшлися такі, які порадили йому не робити цього й обіцяли йому всіляку підтримку для продовження академічних занять. Вони читали лекції своєму хворому товаришеві під час підготовки до іспитів та необхідні приносили посібники при написанні семестрових творів...»¹¹.

Саме завдяки братській підтримці вірних друзів священик Стефан Малеванський зміг продовжити своє навчання в КДА, яку успішно закінчив у 1857 році зі званням магістра богословських наук.

Усі роки студентського навчання для майбутнього богослова та владики були не тільки періодом підвищення його релігійного рівня освіти, але, перш за все, часом духовного зростання та вдосконалення, яке привело отця Стефана до усвідомлення і прийняття чернецтва – за рік до завершення навчання в Академії у 1856 році з благословення ректора КДА і настоятеля Києво-Братського Богоявленського монастиря архі-

учення, а також начальників и наставников ея в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – С. 541.

¹⁰ Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии: 1819–1920-е гг.: Материалы из собрания проф. протоиерея Ф. И. Титова и архива КДА: в 4 т. – Т.2: К-П. – Киев, 2015. – С. 262.

¹¹ Титов Ф., прот. Преосвященный Сильвестр, бывший епископ Каневский, ректор КДА (1828–1908) // Труды Киевской духовной академии. – 1909. – С. 137-138.

мандрита Антонія (Амфітеатрова) священник Стефан Малеванський прийняв чернечий постриг з нареченням імені Сильвестр.

За свою старанність і успішне вивчення богословської науки ієромонах Сильвестр був прийнятий до професорсько-викладацького складу рідної Академії бакалавром богословських наук по класу богослів'я. З 1859 року він виконував обов'язки помічника інспектора, а з 1862 року – займав посаду інспектора Академії, отримавши також звання професора богословських наук¹². На початках своєї викладацької діяльності ієромонах Сильвестр публікував результати власної наукової діяльності на сторінках «Трудів Київської духовної академії», серед яких статті: «Краткий исторический очерк рационализма в его отношении к вере», «Историческое развитие новейшего пантеизма, как доказательство его несостоятельности», «Несостоятельность новейшего пантеизма в решении существеннейших для человека вопросов».

10 квітня 1873 року після успішного публічного захисту дисертації на тему «Учение о Церкви в первые века христианства» він здобув вчений ступінь доктора богослів'я. 15 квітня цього ж року був возведений у сан архімандрита¹³.

Навесні 1874 року архієпископ Литовський і Віленський Макарій (Булгаков) за дорученням Священного Синоду проводив перевірку науково-богословської, навчальної та виховної діяльності КДА. У своєму звіті про проведену перевірку владика Макарій дав негативний відгук про викладацьку діяльність архімандрита Сильвестра. Як згадував професор КДА протоієрей Федір Титов, який спілкувався з майбутнім владикою з цього приводу,

«високотреосвященний Макарій відвідав лише одну лекцію архімандрита Сильвестра, причому, здається, не залишився в аудиторії до кінця лекції. Архімандрит Сильвестр, за його ж власним зізнанням, сильно хвилювався і тому невиразно читав лекцію в

¹² Теодорович Н. Волинская духовная семинария. История первоначального устройства ее и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ее в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – С. 541.

¹³ Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии: 1819–1920-е гг.: Материалы из собрания проф. протоиерея Ф. И. Титова и архива КДА: в 4 т. – Т.2: К-П. – Киев, 2015. – С. 262-263.

присутності ревізора. Коли ж після лекції ревізор став розпитувати професора про ті джерела та посібники, якими він користувався при складанні своїх лекцій, так само як і про метод його викладання, то останній знову хвилювався і не міг висловити ревізору всього того, що бажав і повинен був сказати...»¹⁴.

Професор КДА М. Скабалланович зазначав, що

«важке звинувачення, яке ледь не стало причиною виключення преосвященного Сильвестра з Академії, було викликане різким розходженням в методі розробки науки у молодого ще тоді професора [архімандрита Сильвестра] у порівнянні з відомим богословом [Макарієм (Булгаковим)]»¹⁵.

Проте цей негативний досвід для самого архімандрита став успішним у майбутньому. Після публікацій декількох статей у «Трудах Київської Духовної Академії» він приступив до великої праці під назвою «Опыт православного догматического богословия (с историческим изложением догматов)» (1878-1891), яка вийшла в п'яти томах та стала однією з кращих в області догматики та ознаменувала новий етап розвитку богослів'я.

7 листопада 1882 року архімандриту Сильвестру присвоюють звання заслуженого ординарного професора КДА, а 11 квітня 1883 року – його призначають ректором КДА.

Свої адміністративні обов'язки архімандрит Сильвестр виконував успішно. Посаду ректора, яку він займав 15 років, владику поєднував з настоятельством Києво-Братського Богоявленського монастиря. За свідченням професора протоієрея Федора Титова, «*рішучість і наполегливість його керівництва значно пом'якшувалися й вимірювалися його добротою і великою поблажливістю в тих випадках, коли цього вимагало життя*»¹⁶.

20 січня 1885 року в Казанському кафедральному соборі в Санкт-Петербурзі відбулася хіротонія архімандрита Сильвестра на єпископа

¹⁴ Титов Ф., прот. Преосвященный Сильвестр, бывший епископ Каневский, ректор КДА (1828-1908) // Труды Киевской духовной академии. – 1909. – С. 141.

¹⁵ Скабалланович М. Н. Преосвященный Сильвестр, как догматист // Труды КДА. – 1909. – С. 177.

¹⁶ Титов Ф., прот. Преосвященный Сильвестр, бывший епископ Каневский, ректор КДА (1828-1908) // Труды Киевской духовной академии. – 1909. – С. 143.

Канівського, третього вікарія Київської єпархії. З 12 жовтня 1885 року він стає першим вікарієм Київської єпархії¹⁷.

За словами протоієрея Федора Титова,

«єпископські труди, особливо у тих випадках, коли за відсутності митрополита преосвященний Сильвестр виконував обов'язки єпархіального архієрея, вимагали від нього багато сил і часу. Проте Академія була його головною турботою. Незважаючи на різні труднощі, він ніколи не припиняв викладання лекцій. Академічні справи були в нього на першому місці. Лише завершивши їх, він розпочинав іншу роботу»¹⁸.

У 1898 році, перебуваючи вже в поважному віці та маючи певні проблеми зі здоров'ям, єпископ Сильвестр за власним бажанням пішов із посади ректора КДА. Більше сорока років свого життя єпископ Сильвестр (Малеванський) присвятив духовній школі. Ця відданість дивувала багатьох, зокрема протоієрея Федора Титова:

«Новітня історія Київської Духовної академії не знає іншого подібного прикладу тривалого, незмінного і цілковитого служіння школі з боку її вихованців»¹⁹.

7 грудня 1898 року виповнилося 50 років з дня рукоположення у священники єпископа Сильвестра (Малеванського)²⁰. У цей день владика звершив Божественну Літургію в Києво-Печерській Лаврі, а також отримав дуже багато привітань, у тому числі й від Волинської єпархії в особі кафедрального протоієрея Миколая Трипольського. Не забула привітати свого славного випускника й Волинська духовна

¹⁷ Теодорович Н. Волинская духовная семинария. История первоначального устройства ея и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ея в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – С. 541.

¹⁸ Титов Ф., прот. Преосвященный Сильвестр, бывший епископ Каневский, ректор КДА (1828-1908) // Труды Киевской духовной академии. – 1909. – С. 139.

¹⁹ Титов Ф., прот. Преосвященный Сильвестр, бывший епископ Каневский, ректор КДА (1828-1908) // Труды Киевской духовной академии. – 1909. – С. 138.

²⁰ Пятидесятилетний юбилей преосвященного Сильвестра, епископа Каневского, первого викария Киевской епархии, почетного члена Киевской духовной академии // Труды КДА. – С. 143-241.

семінарія в особі ректора архімандрита Михаїла (Єрмакова)²¹ та професорсько-викладацького складу. Зміст вітання був такого змісту:

«Ваше Преосвященство, Милостивий Архіпастирю й Отче! Нині виконалася міра Вашого служіння Церкві і Батьківщині, яку людський досвід визнає вищою межею суспільної діяльності: небагатьом обранцям Промислу дано півстоліття з честю, з розумом звершувати невинну роботу на загальне благо... У цей урочистий у Вашому житті день з усіх кінців неосяжної нашої батьківщини приходять щирі висловлення визнання Ваших заслуг і корисних трудів у великій справі християнської настанови і вчення. Попереду всіх шанувальників були представники Церкви і влади священного міста [Києва], де під покровом найдавнішої Православної святині протікала майже вся Ваша півстолітня діяльність. У цьому хорі заслуженої хвали і шанувань найголосніше лунає голос Вашої батьківщини – Волині. Нерозривні узи з'єднують Ваше Преосвященство з тією землею, де розпочалося Ваше земне буття і звершилися перші кроки Вашого суспільного служіння у священному сані. Нерозривний зв'язок серця й думок існує між Вами і мешканцями Волині, яка два покоління звикла шанувати Ваше ім'я і слідувати зі співчутливою увагою за Вашими справами та вченими трудами. Тут, на Волині, знаходиться Ваша духовна батьківщина. Тут, поблизу іншої великої православної святині, загорівся вперше світильник Вашого розуміння, якому згодом судилося розгорітися яскравим полум'ям богословського знання і стати світочем християнської науки і православного Богопізнання в нашій вітчизні і за її межами. Цією батьківщиною духа і розуму Вашого стала наша семінарія, яка давно вписала Ваше ім'я у перший ряд прославлених діячів, які вийшли з її стін. У нинішній день представники цієї Вашої духовної батьківщини святкують як свій власний празник, радісно усвідомлюючи, що скромна нива, яку вони покликані обробляти, може давати такі високі плоди. Немало діячів цієї ниви виховувалися під Вашим керівництвом у найдавнішому вітчизняному

²¹ Уродженець Санкт-Петербурга; з 6 жовтня 1893 року по 24 грудня 1898 року займав посаду ректора Волинської духовної семінарії.

розсаднику науки, у якому Ви багато років були гідним главою. Ще недавно, святкуючи столітній ювілей свого історичного служіння, Ваша духовна батьківщина удостоїлася Вашої батьківської уваги і дару. Вітаючи Ваше Преосвященство в цей великий день Вашого життя і виражаючи глибоке моральне задоволення споглядання подвигу Вашої багатоплідної діяльності, Волинська семінарія сподівається, що духовний зв'язок, який більше півстоліття з'єднував її з Вами, збережеться ще на довгі роки до кордонів небесної вітчизни, а Ваш приклад, благословення, світ молитви й заступництво перед Престолом Вишнього допоможуть їй з честю та успіхом нести справу просвіти православного юнацтва і в новому другому столітті її існування»²².

У дарунок ювіляру Волинська духовна семінарія подарувала ікону трьох вселенських святителів – Василя Великого, Григорія Богослова та Іоана Златоуста.

Окрім ректорства та професорсько-викладацької діяльності в КДА, владика Сильвестр був почесним членом Санкт-Петербурзької (з 17 січня 1886 р.), Московської (з 5 грудня 1886 р.) і Казанської (з 7 січня 1887 р.) духовних Академій²³.

У 1906 році, перед Пасхою, єпископ Канівський Сильвестр був зарахований на спокій. Сумно було прощатися зі своєю улюбленою справою. Отримавши цю звістку, владика, стримуючи сльози, сказав: «Нехай буде на все воля Бога»²⁴. Згідно з розпорядженням Високопреосвященнішого митрополита Флавіана (Городецького) місцем перебування владиці було призначено Київський Софійський митрополичий дім.

²² Пятидесятилетний юбилей преосвященного Сильвестра, епископа Каневского, первого викария Киевской епархии, почетного члена Киевской духовной академии // Труды КДА. – С. 161-163.

²³ Теодорович Н. Волинская духовная семинария. История первоначального устройства ея и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ея в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – С. 541.

²⁴ Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии: 1819–1920-е гг.: Материалы из собрания проф. протоиерея Ф. И. Титова и архива КДА: в 4 т. – Т.2: К-П. – Киев, 2015. – С. 264-265.

«Тут у повному усамітненні і постійному молитовному подвизі архіпастир провів останні роки свого життя. Ці роки були часом поступового згасання відомого світильника Церкви Божої і подвижника богословської науки»²⁵.

Останню свою Божественну Літургію владика відслужив у 1907 році на перший день Різдва Христового, стан його здоров'я з кожним днем погіршувався. З благословення владики Павла 11 листопада в 11 годині ранку над хворим владикою братією митрополичого дому на чолі з економом ієромонахом Климентом було звершено Таїнство Соборування. Вночі з 11 на 12 листопада 1908 року о 12 годині 45 хвилин єпископ канівський Сильвестр відійшов у вічність. Похований на цвинтарі Києво-Братського монастиря.

Після смерті єпископ Сильвестр не залишив майже нічого, адже ще за свого життя він вирізнявся любов'ю і турботою до бідних людей та жебраків, тому заповів усі свої зібрані статки використати на похорон та роздати вбогим.

За своє служіння на користь Церкви Христової був удостоєний наступних церковних нагород: ордена Олександра Невського; ордена св. Володимира II, III і IV ступеня; ордена св. Анни I і II ступеня; сербського ордена Савви II ступеня²⁶.

Висновки. Таким чином, єпископ Канівський Сильвестр (Малеванський) залишив помітний слід в історії Церкви Христової. Це був великий трудівник вітчизняної догматичної науки, невтомний богослов і натхненний педагог, який присвятив більше сорока років свого професорській діяльності. Справою всього життя для владики було служіння богословській науці. Він

«розширював світ божественного вчення не тільки за допомогою прочитаних лекцій, не тільки шляхом оприлюднення друкованих видань своїх богословських творів, а намагався у міру своїх можливостей на власному прикладі показати дієвість і добро-

²⁵ Титов Ф., прот. Преосвященный Сильвестр, бывший епископ Каневский, ректор КДА (1828-1908) // Труды Киевской духовной академии. – 1909. – С. 144.

²⁶ Теодорович Н. Волинская духовная семинария. История первоначального устройства ея и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ея в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – С. 542.

*чинність християнського вчення. Його глибока релігійність,
його жива віра в Божественного Викупителя наповнювала всю
його сутність»²⁷,*

а його церковно-адміністративна, викладацька і особливо наукова діяльність на віки вписана в історію вітчизняного богослів'я, в історію Волинської духовної семінарії та Київської духовної академії.

Список джерел і літератури:

1. Биографический словарь выпускников Киевской духовной академии: 1819 – 1920-е гг.: Материалы из собрания проф. протоиерея Ф. И. Титова и архива КДА: в 4 т. – Т.2: К-П. – Киев, 2015. – 624 с., ил.
2. *Глаголев А., свящ.* Слово на заупокойной литургии при погребении преосвященнейшего епископа Сильвестра, бывшего ректора КДА // Труды КДА. – 1909. – С. 147-153.
3. *Корольков И., прот.* Речь произнесенная при погребении епископа Сильвестра // Труды КДА. – 1909. – С. 162-166.
4. Пятидесятилетний юбилей преосвященного Сильвестра, епископа Каневского, первого викария Киевской епархии, почетного члена Киевской духовной академии // Труды КДА. – С. 143-241.
5. *Сильвестр, епископ Каневский.* Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона. – Санкт-Петербург, 1900. – Т. XXIX а. – С. 892-893.
6. *Скабелланович М. Н.* Преосвященный Сильвестр, как догматист // Труды КДА. – 1909. – С. 175-201.
7. *Теодорович Н.* Волинская духовна семинария. История первоначального устройства ея и подведомственных ей духовных училищ. Списки воспитанников, окончивших в ней курс учения, а также начальников и наставников ея в период времени с 1796 по 1900 г. – Почаев, 1901. – 1023 с.
8. *Титов Ф., прот.* Преосвященный Сильвестр, бывший епископ Каневский, ректор КДА (1828–1908) // Труды Киевской духовной академии. – 1909. – С.135-146.

References:

1. Byohrafycheskyi slovar vypusknikov Kyevskoi dukhovnoi akademyy: 1819–1920-е гг.: Materyaly yz sobranyia prof. protoyereia F. Y. Tytova y arkhyva KDA: v 4 t. – Т.2: К-Р. – Киев, 2015. – 624 s., yl.

²⁷ *Корольков И., прот.* Речь произнесенная при погребении епископа Сильвестра // Труды КДА. – 1909. – С. 163.

2. Hlaholev A., *sviashch.* Slovo na zaupokoinoi lyturhyy pry pohrebenyy preosviashchenneisheho epyskopa Sylvestra, byvsheho rektora KDA // Trudy KDA. – 1909. – S. 147-153.
3. Korolkov Y., *prot.* Rech proyznesennaia pry pohrebenyy epyskopa Sylvestra // Trudy KDA. – 1909. – S. 162-166.
4. Piatydesiatyletnyi yubylei preosviashchennoho Sylvestra, epyskopa Kanevskoho, pervoho vykariia Kyevskei eparkhyy, pochetnoho chlena Kyevskei dukhovnoi akademyy // Trudy KDA. – S. 143-241.
5. *Sylvestr, epyskop Kanevskiy.* Entsiklopedycheskyi slovar Brokhauza y Efrona. – Sankt-Peterburh, 1900. – T. XXIX a. – S. 892-893.
6. Skaballanovych M. N. Preosviashchenniy Sylvestr, kak dohmatyst // Trudy KDA. – 1909. – S. 175-201.
7. Teodorovych N. Volynskaia dukhovna semynariia. Ystoryia pervonachalnoho ustroistva eia y podvedomstvennykh ei dukhovnykh uchylyshch. Spysky vospytannykh, okonchyvshykh v nei kurs ucheniya, a takzhe nachalnykh y nastavnykh eia v peryod vremeny s 1796 po 1900 h. – Pochaev, 1901. – 1023 s.
8. Tytov F., *prot.* Preosviashchenniy Sylvestr, byvshiy epyskop Kanevskiy, rektor KDA (1828–1908) // Trudy Kyevskei dukhovnoi akademyy. – 1909. – S.135-146.

ДОДАТОК 1

Казанський Кафедральний Собор, м.Санкт-Петербург

Художник: Карл Беггров

ДОДАТОК 2

ОПЫТЪ
ПРАВОСЛАВНАГО
ДОГМАТИЧЕСКАГО БОГОСЛОВІЯ

(СЪ ИСТОРИЧЕСКИМЪ ИЗЛОЖЕНІЕМЪ ДОГМАТОВЪ).

Епископа Сильвестра,

Доктора Богословія, Ректора Кіевской духовной Академіи.

ТОМЪ II.

ВТОРОЕ ИЗДАНІЕ.

К І Е В Ъ.

Типографія Г. Т. Корчагъ-Новицкаго, Михайлов. ул., д. № 4.
1885.

*Титульний аркуш богословської праці
Преосвященнішого єпископа Сильвестра (Малеванського)*